

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy óra. I kor. Egy óra. I kor. 50 HLL.
Negyedévre . . . 3 Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
MEGEDŐS LORÁNT.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piaoz-utca 47. és 49. szám.

A gazdaság-politika mérlege.

Debreczen, augusztus 16.

A debreczeni kereskedelmi- és iparkamara most adta ki jelentését az elmúlt 1908. év közgazdasági viszonyairól. A fentiekben részletesen ismertetni fogjuk a kamara kerületének múlt évi történetét, az alábbiakban csupán a jelentésnek azt a fejezetét adjuk közre, amely az 1908. évet általánosságban jellemzi:

A politikai érvényesülések és egyesülések mézeshetei immár mu'óban voltak a nagymérvű reménykedéseket, lelkesüléseket és bizalmakat a kijózanodás szürke fellegei kezdték elborítani 1908-ban.

Az egyik véglet a másikba billent át, most már azokat a törvénykezdeményezéseket is bizalmatlansággal, kedvetlenséggel, sőt gyanakvással fogadták, melyeknek azelőtt történt bejelentését a közörmű kendőlobogtatása üdvözölte.

A kereskedelmi miniszter kohója a fáradhatlan szellemű, százkezü titán vezetése mellett osztotta az alkotás tüzeiben fogant új meg új tervanyagokat, készséggel hívta azok köré a bírálat gyakorlati és elméleti férfait, hogy üssék a vasat, amíg meleg és formálják kedvükre, itt az alkalom, ő maga adta

kezőkbe a nagy kalapácsokat is, a férfiak azonban nagyobbak voltak a kíváncsi szöbön, mint most a műértő munkában, huzódózva jöttek, politikai görbenézésben össze-össze pillantottak s a vas helyett egyszer-máskor a tartó kézre ütöttek, talán nem is mindig véletlenül.

Leirtuk ezt a hangulatváltozást évkönyvünk első részének bevezetőjében, épen a mi szempontunkból legfontosabb ügynél, az ipartörvény-tervezet bírálatánál, többé kevésbé ismétlődött a képmás előterjesztéseknél is.

Nyomta a hangulatot más oldalról az ipari és kereskedelmi élet küzködő osztályainak növekvő elégtelensége. Lépésről-lépésre érezhető volt az agrár érdekek leplezetlen, egyoldalú előnyomulása, melynek ellenében az iparfejlesztési programok ígéretei kétségessé váltak s az államsegélyek szétszórt haramatcsőppjei hatálytalanoknak látszottak.

A nagy iparfejlesztési memorandum a tíz év alapító munkáiról gyakorlati lépéseket nem látszott tenni előre; a Tisza—Duna csatorna és a vele kapcsolatosan nyilvánosságra elé tárt nagy szabású csatornahálózat tervei elsikkadtak a részlettanulmányozások futó homokjában, egyedül a földmívelési miniszterium reálisan folytatott folyószabá-

lyozási munkái valósulnak meg lassu lépésekben;

a keleti kereskedelmi szerződések nem ígérhettek hasznot az iparnak, kereskedelemnek, mert ha agrár irányban elzárkózunk behozatalaiktól, mi érdekük lenne nekik kivített nyitni ipari termelésünknek s kereskedelmi forgalmunknak;

az Ausztriával kötött kiegyezés új araja alatt ez irányú külkereskedelmi mérleg nek folyton rosszabbodott;

az új adótörvények tárgyalási folyamata világossá tette, hogy belőlük az ipari és kereskedelmi életre könnyebbülés nem következik, sőt minden közvetve ható körülmény végeredményben az ő terhőkre érvényesül;

a munkásbiztosítási törvény életbeléptetése ellenben megmutatta, hogy általa egy új rendkívüli iparadó nehezül a kis és nagyiparra, súlyosbitva gyakorlatlan kezelési nehézségekkel;

egy huron pendülő új törvények és a gyakorlati életet elevenen érintő rendelkezések, tervek tárgyalásai mind arról tettek tanuságot, hogy a merkantil érdekekre rossz idők járnak, a végrehajtási novella, az új szeszörvény, a vásárnapi munkaszünet, az uzoráról, a homestadról, a tőzsdéi határidő üzletéről készült törvények és javaslatok, a

A cár tréfája.

*

Frogére, egy párisi boulevard-színház alárendelt színésze, miután Párisban érvényesülni nem tudott, Szentpétervárra szerződött el és szerencsés volt Pal császár tetszését annyira megnyerni, hogy rövid idő múlva kegyence lett az uralkodónak. Az utóbbinak egy szeszélye alkalmat adott a színésznek arra a tapasztalatra, hogy mily végzetes következményei lehetnek annak, ha az ember egy korlátlan uralkodóval szemben nem vigyáz a nyelvére. Asztalnál ültek és a vendégek egyike marasztalja a hatalmas, vendégfogadó gazdát, Nagy Péter cár rovására.

— Ez annyit tesz, mint Pétert meglopni és a lopott jószággal Pálnak kedveskedni! — jegyezte meg a cár mosolyogva. — Nemde, Frogére, — kérdezte aztán kegyencéhez fordulva.

— Valóban, sire, — válaszolt a színész. — De tekintve az ön eddigi sikereit, aligha jön valaki kísértésbe önnel szemben hasonlóképen cselekedni. Ugyan kinek jutna eszébe Pál császárt meglopni?

A válasz élces volt, noha sértő, de a

cár eltűrt már sokkal erősebb tréfákat is. Azonban mielőtt a jelenlevők nevetni merészeltek volna, elébb a cár arcára néztek és miután azon bizonyos elégtelenséget észleltek, mindenki ajkára harapott és hallgatott. Az élce hatása általános feszültséget keltett és Frogére, látván a hatást, kényelmetlenül feszengett helyén. Néhány perc múlva a cár felállt és elbocsátotta a társaságot. A kegyenc meglehetősen nyugtalanságban tért vissza lakására. Nem tudta megérteni, hogy élce miért keltett visszatetszést.

Efelett elgondolkodva, tért nyugalomra. Tél közepe táján volt. Éjfél idején egyszerre heves kopogás ijesztette fel álmából. Kiugrott az ágyból, ajtót nyitott és csodálkozására egy katonatisztet és négy katonát látott beléni. Eleinte azt hitte, hogy tévedés forog fenn és a tisztet el akarta utasítani. De ez egy, a cár által aláírt parancsot mutatott fel neki, mely szerint Frogére, a színész, Szibériába száműzendő.

Képzelné lehet a szerencsétlen ember ijedségét. Sirt, kiabált, földhöz vágta magát és a haját tépve szüntelenül ezt hangoztatta:

— Mit követtem el, hogy ilyen kegyetlenül büntetnek?

Nem válaszoltak neki. Kért, könyörgött, hogy csak egy napnyi, egy órai halasztást adjanak, hogy a császár lábaihoz vesse magát és megkérdezze, hogy tulajdonképpen mit vétett hát? Minden, amit Frogére a tisztől, akit ismert, elért annyit volt, hogy ez engedelmet adott neki néhány ruhát és fehérneműt becsomagolni és magával vinni. Alig hogy ezzel elkészült, tüstént katonák vették körül és magukkal vitték a boldogtalant. A kapu előtt egy fedett kocsi várt rá, melybe ugyszólván begyűrték a fölöltre ijedt színészt. Két katonát kivont karddal és felvont pisztolyal ült le melléje. A kocsit mindkét oldalról bezárták. A tiszt jelt adott az indulásra és a lovas kísérettől körülvett fogat sebesen elrohogott.

Hogy az ut meddig tartott, ezt Frogére nem tudta megítélni, mert a kocsiablakok annyira el voltak függönyözve, hogy a legcsekélyebb sugár sem hatolhatott be. Előre figyelmeztették, hogy azon esetben, ha kíséroihez csak egy kérdést is merne intézni, ezeknek parancsuk van őt tüstént fejbe löni. Hallgatott tehát és pokoli kinkat szenvedett.

Végre kinyitl a kocsiajtó. Fényes nappal volt. De tüstént bekötötték a szemét és

A „Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság“

községi, gazdasági- és háztartási kutszivattyukból; cséplési-, raktári-, udvari-, kertli vízlecskendőköl; vasvázú kerépadok- és díszes veranda butorokból. Kiváló szőlőmalmok- és erőfejtesben felülmulhatatlan borsajtókból állanak a Péterfia utca 73 szám alatti raktárhely megszüntetése miatt

LESZÁLLITOTT ÁRAKON ÁRUSITJA.

mértéktörvény, a bortörvény, ezt előzőleg a borközraktárak terve stb. stb. egyik sem jött anélkül, hogy az iparüzőtől vagy kereskedőtől valamit vinni ne akart volna;

A gyenge aratás, megöröködött vasuti forgalmi nehézségek, pénzhány, vagonhiány, szénhiány (hogy a még hiányzókat ne is keressük) vállvetett erővel működtek közre a termelő és forgalmazó munka hangulatának lenyomásában s a mérleg hiányainak felszökkenésében.

Ebben az országos általános szűrkességben és kedvetlenségben mindazonáltal meg volt győződve a közvélemény is s a tárgyilagos közgazdasági bíráló is, hogy maga a kereskedelmi kormány a legjobbat akarja, csak hogy az általános nyomás alól ő sem tud szabadulni. Olyan szelek járnak, hogy legjobb a vitorlákat egyidőre bevonni és lehorgonyoztatni ve zlegelni.

Érdekes új kedvezményezésnek lehet tekinteni a háziipari termelés és kereskedés szervezésének új kísérletét, mely egy kiválóságokból alakult „Orsz. Háziipari Szövetség” kezeibe teszi le a téren a programmszerű munkát. A vezető kitünőségek, az alkalmazott szakértők és a hatalmas államsegély egyesült közrehatásukban hihetőleg megtermik gyümölcsüket.

A mezőgazdasági háziipar a földmívelési miniszter urnak igazán atyai gondoskodása alatt ez évben is szépen fejlődött.

A kisipar vergődéseiről sem ujat, sem jót nem irhatunk, a gyáripar mezején országosan is, kerületünkben is van némi természetes fejlődés, bár kerületünkben inkább a legelemibb készítő telepek, téglá, fűrés, malom

egy nyomoruságos viskóba vezették Frogéret, melynek ablakait és ajtajait szintén bezárták. A midőn a kendő levették a szeméről, Frogére egy piszkos fagygyugyertya halvány világánál gyalulatlan asztalon egy tál durva ételt pillantott meg, mely neki volt szánva. Noha régóta nem evett, mégis neheze esett belőle néhány falatot is lenyelni, de a rettegés kényszerítette rá, mert az őt körülvevő emberek arcai minden mozdulatát megfigyelték és nem jót jósoltak neki. Szerbia! Ez volt az ő egyetlen gondolata. É borzalmas országban kell majd neki ezentúl élnie:

Frogére átengedte magát kétségbeesésének, amidőn az ismerős katonatiszt jött be egy futár kíséretében. A szegény fogolyt olyan érzés fogta el, mintha ezt az ismerős arcot már évek óta nem látta volna. Örömeben a nyakába akart borulni, de egy elhárító mozdulat és egy szigorú tekintet visszatartották ettől. Beszélni akart. A tiszt ajkaihoz emelte ujját annak a jeléül, hogy hallgasson. Abban a reménykedett, hogy a futár az ő szabadon bocsajtásának rendeletével jött. De csalódott. A tiszt elkészönt kisérőjétől és a katonákat az ajtó elé rendelte ki. Majd midőn a fogolylyal egyedül maradt, félhalkan így szólt hozzá:

— Frogére, mi elválnék egymástól. Én az első állomásig kísérem önt és itt más tiszt fogja önt átvenni. Legyen óvatos és hallgasson. Veszélynek teszem ki magam, ha önnel beszélek, de én barátja vagyok. Van-e valami megbízás részemre?

Lábizzadás, Kézizzadás, és Hónajizzadás

ellen leg- **Molnár-féle SUODORAN.** Amerikai recept szerint készült legbiztosabb izzadás elleni szer. Teljesen ártalmatlan. Hatása jobb a nem abban nyilvánul, hogy — mint az eddig ismeretes izzadás elleni szereknél a porusokat eldugítja vagy összehúzza, — hanem az epidermisen át beszívódván az okot gyógyítja meg, hogy az okozat magától elmaradjon. Be- k-nés után az izzadás és az esetleges penétráns szag azonnal elmúlik. **Ára 1 kor. 20 fill.**
Kapható Debreczenben; Mihalovits Jenő, Mauthner, Murakózy és Radákovits gyógyszerárakban, valamint 1 K 30 fill. előzetes be- küldésével Molnár János gyógyszerésznél Szombathelyen.

szaporodtak s úgy látszik az asztalos- ipar most van a gyári termelésre való átalakulás időszakában, mert ez ipar géperőre való átszerveződése a kerület minden részén jelentkezik.

A munkásmozgalmak terén bizonyos nyugvópontra értek a harcos halálamok, a munkaadók szervezetei tovább haladtak a kiegészülésben, a munkásszervezetek hatékony működése mindenütt csappant, aminek okaira mult évi jelentésükben rámutattunk. Az okok jellemzésében és felismerésében az idő beigazolta fejtegetéseinket.

A kivándorlás 1908-ban leszállt a legkisebb mértékre, ennek okait is mult évi jelentésünk taglalta s az ott kifejtettekhez nincs hozzáadni valónk. Az év végen s a mostaninak elején — az amerikai viszonyok lehiggadása és a pénzkrisis hatásainak elsimulása folytán — ismét erősebb mérvekben indult meg, támogatta növekvő irányzatát a nőttön-növő általános drágaság.

A debreceni tüzoltók közgyűlése.

Tisztújítás a testületben.

Egy derék fáradhatalan gárda, nagy-szerű hivatását mindig nemesen felfogó testület: a debreceni önkéntes tüzoltó egyesület tartotta meg vasárnap délután rendez évi közgyűlést Szikszay Gyula parancsnok elnöke alatt. A közgyűlés évi jelentéséből kitűnik, hogy milyen hatalmas munkát végez a debreceni önkéntes tüzoltói kar s hogy annak minden egyes tagja legjobb tudásával áll mindig a köz szolgálatában. A közgyűlésről szóló tudósításunk különben a következő:

Az elnöki megnyitó után konstatálja Szikszay Gyula parancsnok, hogy a testü-

letnek ezidőszertint 126 tagja van s miután az alapszabályok értelmében a szavazati joggal bíró tagok felerésze jelen van, a közgyűlés megkezdhető.

Azután Publig Ernő parancsnok felolvasta a parancsnokság évi jelentését, mely szerint az évi bevétel 30.803. K 44 fill., kiadás 30.303 K; az önkéntes tüzoltóság külön pénztári vagyona 676 K 71 fill., különféle alapok 3925 K 93 fillér. Leltári vagyon 55.884 K 46 fillér. Szakvizsgát tett a mult évben 16 tüzoltó, éjjeli és nappali s különféle őrség tartatott 686, — a mentési szolgálat 648 esetben vette igénybe a tüzoltóságot, — tüzeset volt 56 esetben 34.740 korona kárösszeggel.

A tüzoltóság felszerelése a mult évben egy gőzfecskendővel szaporodott, ezen gőzgép beállításával a testület egy nagy lépéssel haladt előre s a tüzoltás terén óriási előnyöket nyert, de különösen nagyobb s hosszabb ideig tartó tüzesetek alkalmával nem s orul segítségre, hanem a vízhozatást fennakadás nélkül, a gőzgép segélyével eszközölheti.

Ezután következtek a választások. Megválasztott Ganovszky Lajos tiszteletbeli pénztárnokká, szakparancsnokok lettek Mayer Ferenc, Meiksner József őrparancsnokok és miután Dereksy István dr. tüzoltó orvosi állásáról lemondott, helyette Burger Péter dr. mentő-egyesületi főtitkár lett egyhangulag tüzoltó-testületi orvossá megválasztva.

Wekerle nem megy a királyhoz.

Bécsből táviratozzák: A Neue Freue Presse mai száma írja, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök, a királynak ischli tartózkodása alatt nem jelenik meg audiencián s felsége előtt. A király Wekerlét csak a nyári pihenés után már Bécsben fogadja kihallgatáson.

— Nem, nem, vigasztalódjék, három esztendő hamar eltelik s aztán . . .

— Harom esztendő egy ártatlan szóért! Frogére újra sirt és panaszkodott. De a katonák beleptek és szeméit ismét bekötötték, kocsiba emelték és tovább robogtak.

Frogére vigaszt keresett, de nem talált. A háromévi száműzetés sokkal súlyosabban nehezedett szívére, hogysem közszólamokból megnyugvást merithetett volna. Meglehető nagy utat tett meg, 6 legalább úgy érezte. Véleménye szerint legalább egy teljes napig utaztak, miglen ismét pihenőt tartottak. Ujra bekötötték a szeméit, ismét egy nyomoruságos viskóba vitték, mely epen olyan volt, mint az első és egy komoran viágított szobában durva ételt tettek elébe. Korulnevezve, oly arcokat látott, melyektől osszerázkódott, sehol egy barátságos, vigasztaló hang. Minden komor, néma és ellenséges volt körülötte.

Ismételt hasonló utazás és pihenés után végre ujra megálltak. A szerencsétlen száműzött számítása szerint utazása és borzasztó állapota legalább három nap és három éjszaka óta tartott. Most is bekötötték a szeméit, de ahelyett, hogy mint annakelőtte ismét egy viskóba vitték volna, kisérői tolemeltek és egy darabig vitték, aztán egy padra ütették le.

Darabig várt és csodálkozott, hogy szokás ellenére most nem vették le a kendőt szeméiről. Körülötte halk sutogás, majd erős lépéseket hallott. Most megragadják és hátrakötötték a kezeit.

Orloff is fogoly.

Letartóztatták a zürichi pályaudvaron.

A bankrabló öngyilkos kísérlete.

A budapesti rendőrségnek nagy sikere van. A fiumei bankrablás ügyében történt erélyes, gyors és körültekintő nyomozás meghozta az eredményt; Orloff Pétert, a szökésben levő rabok egyikét tegnap Zürichben délelőtt letartóztatták.

Az áruló levél.

Megirtuk, hogy pénteken Kriviczky címére Orloff egy levele érkezett, amelyben megírja, hogy megállapodásuk ellenére Zürichben fognak találkozni.

„Jöjj azonnal” írja Orloff a levélben, „a főpostán poste-restante levél vár, melyben a találkozási helyet közlöm”.

Megirtuk azt is, hogy erre Bartha Endre budapesti rendőrfogalmazó Schön detektív kíséretében Zürichbe utaztak, ahová még szombaton megérkeztek. A postán álltak lesbe, mert biztosra vették, hogy Orloff érdeklődni fog aziránt, vajjon Kriviczky megérkezett-e vagy sem?

Hogyan történt az elfogatás?

Vasárnap délelőtt a főpostán megjelent Orloff és érdeklődött a saját levele iránt. Kapott utasítás alapján a postatiszt azt mondta, hogy a levelet már elvitték.

Erre a bankrabló nyugodtan távozott, nem is sejtve, hogy a rendőrök nyomában vannak. Ezek azért nem fogták el azonnal, mert meg akarták tudni, hogy hová megy és kivel találkozik, nem várja-e va' ahol Spektor.

Reszketve kérdezte, hogy miért bannak vele így.

Nem kapott választ.

Pillanat alatt legombolták kabátját és szabaddá tették mellet. Ajúsihoz közel, attól tartott, hogy nem Szibéria lesz ennek az 5 utazásának célja.

— Vigyázz! Tüzet! hangzott most a parancs egy olyan sjakról, melynek hangja ismerősnek tetszett neki.

E pillanatban sortüz dördült el és Frogére a földre hullott. Felemelték és mialatt vitték, a félig elalélt színész egy csapat katonát hallott kimért lépésekkel elvonulni. Székre ültették, feloldották kezeit, leszakították a kendőt szeméről — és ugyanazon szobában, ugyanazon asztalnál és ugyanazon társaságban látta magát, ahol az a szerencsétlen élé röppent ki szájából. Vele szemben ült a császár.

Csodálkozás, rémület, ijedtség és kétely tükröződött le egymásután a meggyötört színész arcáról és ingerelte a kényurat kitörő kacagásra, melybe köteleességszerűleg a többiek is belevegültek.

Frogére elájult. Egész borzalmas utazása csak huszonnégy órát tartott és a császár állítólag résztvevett az utazásban.

Noha a száműzetés csak tréfa volt, a gyötrelmek, melyeket a színész elszenvedett, mégis valódiak voltak és jó időbe került, amíg szegény ismét visszanyerte előbbi nyugodtságát és feledni tudta a gyötrelmének szenvedéseit.

Orloff a pályaudvarra ment, ahol sokáig várakozott, majd türelmetlen lett és később elment. A poste-restante levélben ide adott Kriviczkynek találkát.

Amikor kilépett a pályaudvarból, letartóztatták.

Bartha Endre jelentése.

Bartha Endre dr. rendőrfogalmazó tegnap a következő táviratot küldte a budapesti főkapitányságnak:

„Levelet tegnap postán megtaláltam, ennek alapján Orloffot ma reggel a pályaudvaron elfogtam. Ruhájában rejtett helyeken 68 darab huszaronást és 37 frankot találtam. Ruháját most bontjuk szét. Nevezett még tagad. Most kezdődik kihallgatása. Beismeri, hogy a felmutatott fénykép azonos vele. Vallomás alapján most Spektor elfogatása iránt legszelebb intézkedéseket megtesszük.

Bartha.

A főkapitányságon ez a távirat nagy örömet keltett és Barthának ezt sürgőnyözték:

— Hétfőn délelőtt Orloff kihallgatásáról és az ügy közelebbi részleteiről kimerítő felvilágosítást kérek. Pekáry Ferenc.

Egy harmadik levél.

Tegnap Kriviczky címére a Dagály-utcába még egy harmadik levél érkezett. Ez is a mozgópostán Veistritz (Bisztricia) környékén lett feladva, de nem tartalmazott levelet, hanem ákom-bákom rajzokat.

Ezek a rajzok, úgy látszik, az utirányt jelzik, amelyben valaki szöki.

Kriviczky erről a rajzról azt állítja, hogy nem érti, nem tudja, mi a magyarázata.

De valószínűnek látszik, hogy Spektor Veistritz közelében rejtőzködött és onnan küldte a leveleket. Nem lehetetlen az sem, hogy most saját szökése utirányát közli Kriviczkyvel.

Orloff öngyilkossági kísérlete.

Berlinből táviratozzák: A Lokalanzeiger jelenti Zürichből:

Tegnap reggel az itteni pályaudvaron a fiumei bankrablás egyik tettesét, Orloff Pétert, amikor egy Luzernből ideérkezett vonatból kiszált, letartóztatták. A letartóztatott, amikor a pályaudvar rendőrszobájába vallatásra fogták, tagadta, hogy ő Orloff és kijelentette, hogy semmi köze sincs a fiumei bankrablához. Orloff később egy őrizetlen pillanatban a nadrágszíjjával fel akarta magát akasztani, ezt azonban megakadályozták.

TANÜGY.

Iskolai beiratások. A tanítóképző intézet elemi gyakorló iskolájába az 1909—10. iskolai évre a beiratkozás szeptember 1—3. napjain tartatik, miről azzal értesítetnek a már előjegyzett tanulók szülei, hogy a tandíj és nyugdíjárulékot: összesen 20 korona 30 fillért már e hó folyamán is befizethetik a főiskolai háznagy hivatalban. Az újonnan jelentkező tanulók, a fenti napokon szüleikkel együtt jelenjenek meg a gyakorló iskola tantermében a keresztlevelüket, valamint himnusz-újra-oltási bizonyítványukat is hozták magukkal. Debrecen, 1909. augusztus hó. Az igazgatóság.

Tandíjfizetés a rei. főgimnáziumban. A főiskolai háznagy hivatal értesíti az érdekelte szülőket, hogy a református főgimnáziumba beiratkozott növendékek tandíjai a háznagy pénztárnál a hivatalos órák alatt minden nap befizethető.

A kereskedelmi és iparkamara évi jelentése.

Lapunk vezetőhelyén foglalkozik a kamara 1908. évi jelentésének általános részével, E helyen megkezdjük a kerület részletes történetének ismertetését:

I.

Kivándorlás a debreczeni kamara területén.

A kivándorlás ügyében közigazgatási hatóságainktól bekért adataink ama pontjára, hogy mit tart a hatóság a kivándorlás okainak, az elmúlt években rendszerint azt a feleletet kaptuk, hogy a vagyonszerzési vágy és csábítás okozzák a tömeges kivándorlást.

Ennek megfelelőek voltak a véleményes javaslatok is: gyárakat kell alapítani és a csábítás: kiirtani.

Az elmúlt esztendő nagyon rácsófolta emez okoskodásra: nem alapítottunk gyárakat minden közigazgatási járásban s a csábítást sem irtottuk ki és mégis — nemcsak a kivándorlás apadtel feltűnően, hanem a visszavándorlás öltött szinte ijesztő méréket.

Amerikában bajok voltak: elnökválasztás és ipari pangás.

Az utóbbi évek kivándorlási számcsopajai azt mutatják, hogy a kivándorlás az 1908. évben hirtelen módfelett megcsappant. Mig 1906-ban 16 ezer lélek, 1907-ben 15 ezer lélek vándorolt ki, addik 1908-ban csak 6 ezer lélek hagyta el a hazát.

Durva őszinteséggel, nyersen állítja élénk ez a kép azt a székfűriak előtt már régen ismert lesújtó tény, hogy a magyarországi munkásviszonyokat az amerikai munkáspiac irányítja. Amikor Amerikában munkásra van szükség: elszívja őketőlünk, amikor pedig nem kell neki: visszalöki őket.

Az 1908. évről a közigazgatási hatóságainktól nyert jelentések élénken tükrözik vissza azt, hogy ennek a ténynek felismerése általánosult s ma már ebben az országban senki sem kételkedik abban, hogy a kivándorlás a munkásnép életfeltételeinek javítására irányzott mozgalom. Nem az „ubi bene ibi patria” erkölcsi tekintetben kétségbe vonható tény az, amely kibajtja hazájából munkásainkat, hanem a megelhetés kemény kérdése. Ugyanez hajtja vissza, amikor tömegesen visszajön.

A kamara elmúlt éveinek jelentéseiben sorra és ismét elten rámutatott azokra az okokra, amelyeknek a rohamosan növekvő kivándorlást tulajdonította s az 1907. évben tartott országos kivándorlási ankét tanulmány anyaga a kamara állásfoglalásának szomorú igazolását szolgáltatva elégtételül.

A munkabérek — különösen a mezőgazdaságban — elégtelen volta, helytelen adórendszer, fogyasztási adók túltengése, az uszorának a köznépre nehezítő különböző fajtái, a végrehajtási törvény néhány kegyetlen intézkedése, a közigazgatás fogyatékos-sága, a munkásvédelmi intézmények hiánya jelöltettek meg e helyen, mint a kivándorlás és illetőleg a népnomor közvetlen okai s ezen hibák orvoslásának legnagyobb akadályát a magyarországi birtokproporcióban jelölte meg a kamara amely kérdést az egész országos népesedési kérdés mintegy fogantatójának tartott a kamara és tart még ma is.

Ma már több bizalommal tekint vissza a kamara ez állásfoglalásaira, mert az élet és viszonyok — erősebbek lévén, mint a társadalmi akaratok — megtörték a jeget sok irányban. Az államizgatás részint a tömegek feszereje által kényszerítve, részint a többi nyugateurópai államokkal lépést tartandó, az u. n. szociálpolitikai alkotások te-

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piacz-u. 59. Gyár: Sopron, Ebergassing.

Szőnyegek. Fűgönyök. Terítők. Butorszövetek. Haas lélecsomózott szőnyegek modern és klasszikus stílusban. Közvetlen beszerzési forrás mindenféle valódi keleti szőnyegek részére. Bel- és külföldi tapeták nagyraktára.

rére volt kénytelen lépni. Munkásbaleset és betegséggyógyító törvény, uzsora-törvény szigorítása, végrehajtási novella, adómentes létminimum felemelése jelzik e téren több-kevesebb szerencsével megtett lépéseit s egy sereg javaslati stádiumban rekedt szociálpolitikai bár leendő, de elmaradhatatlan alkotás jelzik az utirányt. Ide tartozik az ipar-törvény tervezet, a telepítési törvénytervezet s — last not least — a választói jog reformja.

E törvényalkotásokon és tervezeteken s a körülöttük lefolyt és folyó vitákon — hibáktól és botlásaitól eltekintve — bizonyossággal vonul végig egy dolog: a törvényhozási jó szándék az iránt, hogy Magyarország nyugoteurópai színvonalra emeltessék.

Különösen kiemeljük a telepítési törvényjavaslatot. Egy nagy reformatorius gondolat törvényhozásilag elültetett magja csirázik ebben: a kötött birtoknak a népjólét nagy érdekéből való intenzívebb kihasználására akar törvényes eszközt nyújtani. Kár, hogy e részben félnék és bátortalan a javaslat. Jóllehet, parlamentünk mai összeállításában talán még ez sem válhatnék törvénné, mégis jelentősége van annak, hogy javaslat volt napjainkban. Azt az összeállítást parlamentet, amely ehhez a kérdéshez hazaszeretettel teljes bátorsággal nyulhasson, nem is várhatjuk mástól, mint a választási jog gyökeres revíziójától.

Agráriusok kezében van az ország! Ez a jelszó. Ez a tudomásunk is. A kivándorlást megszüntetni alkalmas eszközök is a földbirtokosság kezében vannak, aminthogy maga az egész kivándorlás is a mezőgazdaság elevevébe vág elsősorban, mert tulnovomó részben — ami természetes is — 92—98 százalékban mezőgazdasági munkás a kivándorlás anyaga és amikor Amerika visszalöki munkásainkat, ismét csak mezőgazdasági munkás a visszatértek 92—98 százaléka, még pedig igénye megnövekedett és fegyverlemérzete meglazult mezőgazdasági munkás.

Érdeke is, kötelessége is a mezőgazdaságnak az ő munkásanyagát megtartani, melynek arra való fölös része az iparra szivódják át.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye kivándorlóinak és visszavándorottjainak száma jelentéktelen. Ugy véljük, hogy ebben a vármegyében kicsiben meg van oldva a kivándorlás kérdése. Ez a vármegye kerületünk hét vármegyéje közül legelőnyösebb birtokproportióval dicsekedhetik. Korlátolt forgalmu birtokai összterületének csak 113 százalékát foglalják el s így aránylag nagy népsűrűsége mellett is (négyezredkilométerenként 67) népességének alig 0.02 százalékát s még a legnagyobb arányú kivándorlás évében, 1907. évben is csak 0.08 százalékat veszítette el kivándorlás révén, holott ebben az évben az utána következő legkisebb százalék szám 0.38 volt (Hajdu vármegye), a legnagyobb 1.46 (Ugocsa vármegye).

Kerületünk kivándorlási adatai egyébként a következők: A kerület 7 vármegyéből (Bereg, Hajdu, J. N. K. Szolnok, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Ugocsa) kivándorolt 5909 ember. Ebből férfi volt 3419, nő 781, gyermek 318. Foglalkozás szerint volt közöttük 233 kereskedő és iparos és 4147 földműves és egyéb.

Irodalom.

A nyugat. Az egyetlen modern irodalmi és kritikai hetiszemle az *Ignotus*, *Osvát Ernő* és *Fenyő Miksa* szerkesztésében kéthetenként megjelenő *Nyugat*, melyhez a fiatal magyar írógárda legtehetségesebb tagjai tartoznak. A *Nyugat* másfélévi fennállása óta új hangot, új irányt teremtett s minden száma elsősorú irodalmi érdekességű.

A *Nyugat* 16. száma most jelent meg augusztus 16-án a következő igen becses tartalommal: *Ady Endre*: *Móricz Zsigmond*.

Tóth Wanda: *Borbála* (novella). *Laczkó Géza*: *Vers*. *Elek Artur*: *Poe Edgár* költeményei IV. *Biró Lajos*: *Jegyzetek Kóbor Tamás* két új könyvéről. *Ignotus*: *Lamentációk*. *Kemény Simon* versek könyve. *Ady Endre*: *Vers*. *Balázs Béla*: *Művészi filozófiai töredékek* III. *Juhász Gyula*: *Vers*. *A Figyelő* rovatartalma: *Tennyson* (Ignotus); *Repülj hajóm* (Bresztovszky Ernő); *Gallovich Károly*. *Tűzimádók* (Karinthy Frigyes); *Torquato Tasso* (Ignotus); *Proudhon* (Bresztovszky Ernő).

A szerkesztőség és kiadóhivatal VIII. ker. Rákóczi ut. 9. szám alatt van. Mutatványszám ingyen. Előfizetés egész évre 20 korona, fél évre 10 korona, egyes szám ára 1 korona.

A török-görög háború előtt.

Ujból kitört a viszály.

Meggyilkoltak egy görög konzul tisztviselőt.

A békés hangok után most vehemens erővel tört ki újból a török-görög viszály. A helyzet nagyon fenyegető s hirlik, hogy a török flotta már el is indult a kisázsiai partok felé. A háború kitörése most igazán küszöbön van s azt igazolja az is, hogy a nemzetközi hajóraj a napokban már ellepi Kréta szigetét. Usak fokozza a nagyon is puskaporos helyzetet az, hogy a görög konzulátusi tathust megölték. A Krétai nagy eseményekről az alábbi táviratok szólnak:

Meggyilkolt görög konzulátusi titkár.

Saloniki, augusztus 15. *Coussis serres* görög konzulátus titkár ismeretlen tettesek *meggyilkolták*.

A hajózási társaságok mai ülésükön elhatározták, hogy a bojkott ügyében lépéseket tesznek a válnál.

Nemzetközi hajóraj Kréta előtt.

Páris, augusztus 15. A *Petit Parisien* szerint a nemzetközi hajóraj 8 hajója valószínűleg kedden Kréta előtt fog vesztegelni. Ha a krétaiak eddig a hatalmak követelményeinek nem tennének eleget, erőlyes intézkedések fognak történni. Legalább is ezer emberből álló csapat áll készen a partraszállásra. Ha erre kerül a sor, úgy visszaállítatik a július 27-ike előtti állapot.

Kréta autonómiaja.

Konstantinápoly, augusztus 15. Hivatalos megállapítás szerint július 27-én egy albán ember rablóátadást intézett a prizrendi osztrák-magyar alkonzul ellen, politikai merényletről tehát nincsen szó.

Kanei jelentések szerint a krétai védőhatalmak konzulai e hó 13-án egy az ideiglenes kormányhoz intézett nyilatkozatban utaltak ama veszélyekre, a melyek a sziget autonómiaját fenyegetik az esetben, ha a krétaiak nem engednének a hatalmak kivánságának, hogy a görög lobogót vonják be.

Tegnap este a krétai nagyhatalmak nagykövetei az olasz nagykövethetnél gyűltek össze, hogy a helyzet felett tanácskozzanak. A nagykövetek táviratilag utasítást kértek kormányaiktól.

A görög zászló védelme.

Kánae, augusztus 15. Tegnap este a képviselői gyülekezet tagjainak megérkezé-

sekor fegyveres parasztokból álló csoport nyomult a városba, mely megszállotta az erődöt, hogy az ott kitűzött görög lobogót megvédjék.

Konstantinápoly, augusztus 14. A görög követ újabb lépésére a porta megígérte, hogy a bojkottmozgalomnak véget fog vetni. A fezzani török parancsnok jelentése szerint az a francia csapat, amely Dzsanaet oázist megszállotta, 8 napi ottartózkodás után július 25-én eltávozott.

A török flotta.

Konstantinápoly, augusztus 15. Hirlik, hogy a török flotta Karpáthos helyett a kisázsiai part mentén lévő Marmarissba vonul. Ez valószínűleg a krétai védőhatalmak tegnap napi jegyzékének hatása alatt történik.

Letartóztatott újságíró.

Konstantinápoly, augusztus 15. A lapok szerint a Perában tegnapelőtt letartóztatott görög ember, nem, mint hitték, katonatiszt, hanem a krétai ügyben agitáló görög újságíró.

Bokányi Dezső Debreczenben.

A debreceni szociálisták a választójogért

A debreceni szociáldemokrata párt tegnap délután a Marit-fürdő dísztermében népgyűlést tartott, amelyen mintegy hatszáz főnyi közönség jelent meg. A nagy érdeklődésnek az a körülmény volt a magyarázata, hogy a budapesti központ *Bokányi Dezső* pártvezetőségi tagot, a legnépszerűbb szociáldemokrata vezért küldte le a népgyűlés előadójául, akit a debreceni párhivek nagy lelkesedéssel fogadtak.

A népgyűlést *Handler Gyula*, a debreceni pártszervezet titkára nyitotta meg, akit a népgyűlés elnökéül is megválasztottak, jegyzőjévé pedig *Pál János*.

Az elnöki megnyitó után *Bokányi Dezső* lépett az emelvényre és harmadfél órással, tetszésnyilvánításoktól sűrűn megszakított beszédet mondott. Statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy Magyarország mennyire elmaradt a művelt Nyugat mögött, úgy közegészségügyi, mint népművelődési tekintetben, majd fejtegette, hogy ez a kulturális elmaradottság az akadály a gazdasági fejletlenségnek és mindazoknak a bajoknak, amelyek ebből a gazdasági fejletlenségből a magyar munkásságra üdülnek. Ismertette ezután a politikai helyzetet és kemény szavakkal ostorozta azt a vakmerő játékot, melyet a koalíció a „nemzeti érdek” jelszavával üzött, csak hogy a hatalmat megszerezze és biztosítsa a maga részére. A bajok orvoslására, valamint a jelen politikai válságból való kivezető út gyanánt az általános, egyenlő, titkos, községenkinti szavazatjogon fölépített választói reformot jelölte meg, kijelentvén, hogy a szociáldemokraták onnan fogják elfogadni az általános választójogot, ahonnan kapják.

Az éljenzéssel és tapssal kísért beszéd után a népgyűlés *Pál János* jegyző indítványára határozati javaslatot fogadott el, amely szerint a debreceni szociáldemokrata párt az általános egyenlő, titkos választójogért harcol.

Handler Gyula debreceni párttitkár a napirend második pontját, a debreceni asszaltóságok sztrájkját ismertette. Közölte a népgyűléssel, hogy a debreceni szervezett munkások összes szakszervezetei a sztrájkolókát a legteljesebb erkölcsi és anyagi támogatásban fogják részesíteni.

Miután még a hajdúsámsoni, nagy károlyi és nyiregházi szociálisták üdvözlét tudomásul vették, a népgyűlés a Marsellaise éneklése közben rendben szétoszlott.

Uj! Uj! Uj! üveg és porcelán tüzlet nyílt Glück József cég alatt Debreczen, Piac-u 6 a nagytemplommal szemben. Szigorúan szabott árak

Szenzációs fordulat a lövőpetrii bűnügyben

Róth Albert fogva marad.

A debreczeni tábla határozata.

Az esküdtszék tárgyalja.

A közelmúltban országos eseményé né vált lövőpetrii bűnügyben ma rendkívül nagyfontosságú, szenzációs fordulat állott be. A hitvesgyilkossággal vádolt Róth Albertnek bűnpöre amióta a nyiregyházi törvényszék vádtaácsa foglalkozott vele, ellaposodásnak indult. Minthogy a nyiregyházi törvényszék vádtaácsa úgy határozott, hogy az egész ügyben a további vizsgálatot beszünteti, aminek jogi következménye az lett volna, hogy Róth Albertet szabadlábra helyezik az ország közvéleménye már egészen más, enyhébb szempontról mérlegelte Róth Albertnek egyéniségét s az egész ügyet olybá tekintette, mint amelynek aktái végleg lezáródtak. A nyiregyházi ügyészség azonban már annak idején fölfolyamodással élt a törvényszék vádtaácsának határozata ellen s ez a folyamodás tette lehetetlenné azt, hogy Róth Albertet szabadlábra helyezték s ez adott impulzust az ügy további fejleményének is, amely most, egy szenzációs fordulat egészén más, érdekes irányba telerdőlt.

A nyiregyházi ügyészség felfolyamodása folytán ugyanis a lövőpetrii ügynek aktái, mint azt megirtuk, a debreceni kir. ítélőtábla elé kerültek s a tábla szüneti tanácsa ma erre néző szenzációs határozatot hozott. A bűnpártolással vádolt két cselédeány ellen a további eljárást megszünteti, ellenben Róth Albert ügyében úgy határozott, hogy a vizsgálati fogságot fenntartja ellene és az esküdtszék elé átadta az ügyet. A szenzációs táblai határozatról s annak előzményeiről különben a következőket jelenti tudósítónk:

Róth Albertnek a hitvesgyilkossággal vádolt birtokosnak nevezetes ügyében ismeretes az, hogy a nyiregyházi törvényszék vádtaácsa úgy határozott, hogy a lövőpetrii bűnügyben a további eljárást beszünteti, Róth Albertet pedig szabadlábra helyezik. A nyiregyházi ügyészség az ellen fölfolyamodással élt s a rejtendő halmazra fölszaporodott akták, amint mi azt megirtuk, a debreceni ítélőtábla elé kerültek.

Mindenekelőtt a debreceni főügyészséghez kerültek az akták s a felfolyamodás folytán felülvizsgálat alá vették a nyiregyházi törvényszék vádtaácsának határozatát. Hosszabb tanulmányozás után Szigyártó főügyész úgy határozott, hogy a nyiregyházi kir. ügyészségnek az ügyben bejelentett felfolyamodását fenntartja.

Ma aztán a debreceni kir. ítélőtábla szüneti tanácsa is foglalkozott a nevezetes ügygyel Gajzágó Béla elnöklete alatt. A debreceni tábla két igen nevezetes határozatot hozott. Az egyik az, hogy a bűnpártolással vádolt két cselédeány ellen a vizsgálatot beszünteti s szabadlábra helyezi őket. Róth Albert ügyében

azonban úgy határoztak, hogy a vizsgálati fogságot ellene fenntartják s az egész ügyet az esküdtszék elé utalják.

Ilyenformán tehát a lövőpetrii ügy koránt sincsen befejezve, sőt csak most érkezett a legszenzációsabb fordulóhoz. A nyiregyházi törvényszéken valószínűleg már néhány hét múlva megtartják az esküdtszék tárgyalást. A mai táblai tanácsülésen jelen volt Fried Lajos dr. Róth Albert védője is.

Gyermekek

a debreczeni bűnügyi osztályon.

A hat éves flu és Mile fogalmazó.

**Aki nem bánja,
ha bebörtönözik**

A gyermekben van még meg csak az igazi, hamisítatlan humor. Igaz, hogy a szinte legképtelenebb eseményeket ök produkálják, de viszont a legeredetibb ötleteket is. A legelvetemültebb rablógylkosokat meg lehet fenytetni a bíróság előtt, de a gyermekeket nem. A kis utcai apróságok előtt lehet igen nagy tekintély a hippodrom bohóca vagy a sarki rendőrszem, de a bírósági személy, akinek még kardja sincsen, nem örvend előttük tulságosan nagy respektusnak. A legkritikusabb pillanatban sem hagyja el az egyéniségéből eredő s ha nem is öntudatos, de mindenkor találó humor. Ma például Mile Pál rendőrfogalmazó szobájában igen érdekes jelenet játszódott le.

Három kis apróság került a Szent Anna-utcai rendőrség bűnügyi osztályába, ahová valami csiny miatt vezette őket a fegyelem. A nagy eredményt azonban nem a kihallgatást vezető fogalmazó érte el, hanem a gyermekek, akik legalább — alaposan megneveztették Mile Pált.

A kis apró história különben a következő:

Három, egy hat, egy hét és egy tizenegy éves kis csavargó játszadozott ma a Nagyerdő mellett a kisvasut pályáján. A pöttömnyi legények gyerek-virtusból megcselekedték azt a nagy embernek is nehéz trükköt, hogy a „Sámson“ kocsi a sín páron vagy száz méternyire eltolták s bekapcsolták egy másik kocsi, ami által meglehetősen zavarokat okoztak. Egy rendőr azért ma be is kísért a három gyermeket a bűnügyi osztályba s a szepegő férfiukat Mile Pál rendőrfogalmazó vette elő.

A tényállás megállapítása után a legszigorubb arcot öltött a népszerű fogalmazó s hogy megfenytse a gyermekeket, természetesen csak ijesztőül, kimondta rájuk a szentenciát:

— Na, ezért lakolni fogtok. Egyenkint *harminc* napi elzárásra ítéllek benneteket. Indokolásul hozzátette:

— Tudjátok, hogy mit jelent ez?

Persze senki sem válaszolt.

— Ez azt jelenti, mondta a fogalmazó, hogy csak minden másodnap kaptok majd enni kenyeret és vizet.

Persze általános lett erre a rémület, csak a legkisebb, egy hat éves kis pufók lurkót hagyta teljesen hidegen a drákói ítélet. Arcán valami gunyos mosoly vonult végig, mint aki biztos a dolgában s végre nagy flegmával válaszolt:

— Tudtam én kapitány bácsi, hogy

bennünket bezárnak, de én nem bánom: mert odabaza egészen jóllaktam...

Persze erre Mile Pálnak is abban kellett hagyni az ál-szigorúságot és jóízű kacagás közben be kellett látni, hogy gyerekekkel szemben nagyon veszélyes a — reprezentáció.

HIREK

— **Istentiszteletok a király születésnapján.** A debreceni izraelita hitközség előjárósága jelenti, hogy a király születésének évfordulója alkalmából augusztus hó 18 án, szerdán délelőtt 10 órakor a Deák Ferenc-utcai izraelita templomban hálaadó istentiszteletet tart. Az ünnepély sorrendje: 1. Ma tovu. 2. 21. és 61. zsoltár éneklése. 3. Ünnepi beszéd, tartja Danzig Sámuel dr., máramarosszigeti főrabbi. 4. Ima a királyért. 5. Hanószén tsuó 6. Hymnus. A hitközség képviselő tagok kéretnek, hogy délelőtt fél 8 órakor a városháza tanácstermében, 10 órakor pedig az izr. templom baloldali esküvő szobában gyülekezni sziveskedjenek. Az ágostai hitv. evang. templomban szerdán, a király születése napján, délelőtt 10 órakor istentisztelet lesz.

— **Debrecen csatornázása.** Értetődően nagy érdeklődéssel várja Debrecen város közönsége a miniszternek azt a határozatát, hogy miként dönt a debreceni csatornázás égetően sürgős s kardinális fontosságú közegészségügyi kérdésében. A miniszteri döntés sürzőssége most annál is inkább fontos Debrecenre nézve mert, mint ismeretes, a csatornázási ügyben hozott közgyűlési határozat ellen egy fölebbezést adtak be. A kellemetlen helyzetet s ezt a hosszas várakozást csak súlyosbitja az a körülmény, hogy a városban néhány nap óta, legkevésbé is illetékes helyekről, olyan hírek terjedtek mintha a miniszter már döntött volna a debreceni csatornázás ügyében olyan értelemben, hogy a közgyűlési határozatot megsemmisítette s új pályázat kiírását rendelte el. Most jött meg aztán mindezekre a legilletékesebb — *cáfolat*. Kovács József polgármester ugyanis tegnap érkezett haza Budapestről, ahol a miniszteriumokban szorgalmazta a különféle városi ügyek mielőbbi elintézését egy a csatornázás ügyét is. Kovács József polgármester ma munkatársunk előtt kijelentette, hogy ő személyesen győződött meg arról, hogy ebben az ügyben döntés még nem történt.

A közönséget mindenesetre megnyugtatta a polgármester azon ténykedése, hogy igyekszik ezt a fontos ügyet mielőbb dűlőre juttatni.

— **A keleti pályaudvar jubileuma.** Ma volt negyedszázados évfordulója annak a napnak, amikor a keleti pályaudvart átadták a forgalomnak. Esti kilenc órakor nagy ünnepség volt a pályaudvar dísztermében, ahol zajos óvációkkal ünnepelték Sztárenyi József államtitkárt.

— **Pályázatok a városnál.** A legutóbbi közgyűlésen tartott választások alkalmával két állás jött üresedésbe. Az egyik a mérnöki, a másik az adópénztári tisztii állás. A meghirdetett pályázatok tegnap jártak le.

— **A terményszállítók és a gabonás zsákok.** Ismét tömeges panaszok merülnek fel e tekintetben, hogy a gabonaszállítványok lényeges súlyhiányokkal érkeznek meg a leadási helyekre. A debreceni üzletvezetőség most azt a tapasztalatát közli a Kereskedelmi és IparKamarával, hogy a feiadók igen sok rossz zsákokat

használnak s a zsákokat csak gyenge zsinnyel egyszeres körülcavarással kötik be úgy, hogy a tárolás alatt a zsákoknak egymásra gyakorolt nyomása folytán sok zsákból kifolyik a gabona a lyukakon, kiszakadó foltokon és a zsinog elszakadása folytán kinyíló zsákszájakon át és azt, hogy a közvetlen egymás mellé rakott küldeményekből kihullott gabonából mennyi tartozik az egyes törzsküldeményekhez, a zsákok megtöltése által csak megközelítőleg lehet megállapítani. Ezenkívül a kihullott gabonának a porral való keveredése is kárt idéz elő. A kamara felhívja a gabonaszállító érdekeltséget, hogy a gabonát saját érdekében kizárólag ép és erős zsákokban hozsák feladásra s megfelelően erős, tartós módon való bekötözésre kiváló gondot fektessenek és illetőleg a gabonavásárlók ezt az eladókkal szemben mindenkor kössék ki.

— **Szabadságról.** Vargha Elemér dr. tanácsnok szabadságáról hazaérkezett, hivatalát átvette.

— **A debreceni gyalogezred új tulajdonosa.** Budapesti tudósítónk táviratozza azt az érdekes hírt, hogy a debreceni 39-ik gyalogezred új tulajdonost kap Hotrendörfi Conrad vezérkari főnök személyében.

— **Kiutalt építési költségek.** Debrecen város tanácsa tegnapi ülésén a mérnöki hivatalnak a Simonffy-utcai bérházaknál szükséges építési és javítási költségek címén 522 koronát, a bűnügyi osztály helyiségeinek kifizetésére pedig 340 koronát utalt ki.

— **Az Arany Bika Mulató új műsora** fényesen bevált. A szellemes és mulattató attrakciók sorban követik egymást. Az a hír, ami a kiváló artístákat megelőzte, méltónak bizonyult a nyújtott művészethez. Elsőhelyen és a szenáció központjában természetesen a világhírű The Letines állnak. A nők minta csupa jelesség és igyekezet. Ki ne mondaná ezt el Ferencz Valériáról, vagy Dussy Angeláról. És kinek nem tetszenék Kovács Vilma, kinek pusztán megjelenése is látványosság. Mellettük méltó helyet foglalnak el a férfitagok. Erdélyi Emil, a „Folies Caprice” komikusának művészi kvalitásai nem ismeretlenek előttünk. Rolf Rafaely karikaturista szűnni nem akaró tapsok közt emeli a kitűnő hangulatot. Az „Alpesi csillagok” gyönyörű hangja szenációban hat. Szép műsor. Megérdemli a fogadtatást, amelyben részesült. Az igazgatósnak — igazi meglepetésképpen — sikerült dr. Szalay Józsefet, a „Budapesti Cabaret Bonbonnière” igazgatóját pár napra szerződtetnie. Dr. Szalay, mint író és mint színész egyaránt kiváló. Ma este lép fel először — mint conferencier — az Arany Bika Mulatóban.

— **A legszebb, legtisztább és legújabb kiadású ódon tanakönyvek félárért** már most kaphatók Aczél Henrik antiquariumában. Piac-u. a ref. kistemplommal szemben. Telefon 575. Vidéki megrendelések pontosan elintéztetnek.

— **Novotny J.** cégről beszél most mindenki, kinél árfelemlés nélkül csekély havi részletre kaphatók jégsekények, pénzsekények, gramfonok, gramfonlemezek, fényképező gépek, lát- és távcsövek, mindenféle fegyverek, mindenféle hangszerek. Helyi képviselő Schwartz Dániel, a városbárával szemben. Kérjen árjegyzéket. Diszkrétio biztosítva.

— **Gummi övszerek** nagy választékban kaphatók Vitárus Sándor keztyű és kötszerész mesternél Szent Anna-utca 1.

— **Fényképezési készülékek és kellékek** kaphatók legolcsóbb árban Thaisz Arthur papírkereskedésében.

— **Kugler Gerbeaud** cukorkák főraktára Kontsek Gézánál.

— **Nőth zenekolája** Hunyady utca 10 szám (Royal mellett) a beiratás augusztus 20-án veszi kezdetét naponta 8–11 óráig, u. 5–6-ig. Nőth zenekolájáról tájékoztató ingyen kapható Schmidt S. ur hangszerüzletében és az iskola helyiségében.

— **Ma a Royalban** 36 ik Ráczi Laózi özigénykirály és teljes zenekara bucsustétele.

— **Új és használt tankönyveit** Antally Józsefnél már most beszerezhet. Piac 44.

— **Legolcsóbb kamatu pénzkecsőnőket** a „Budapesti Takarékpénztárak Képviseletébe” folyósított. Értékesíteni Debreczen Csapó-u. 12. a hol 29 hold **ondodi föld is eladó.**

Az URANUS mai műsora.

Bleriot 31 perc alatt repült át repülő gépjével a La-Manche csatorna fölött.

Valószínűleg sokan olvashatták és olvasták az összes fővárosi és helybeli lapokban közölt világeseményt, mely pár héttel ezelőtt történt a La-Manche csatornánál. Bleriot és Latham saját találmányu repülőgépeikkel fogadásból átrepültek a La-Manche csatorna fölött.

Bleriot ezt az utat 31 perc alatt tette meg, míg Latham kudarcot vallott, repülőgépe fölmondta a szolgálatot és a vízbe esett repülőgépjével. Bleriot pedig megnyerte a kitűzött nagy díjat és híres emberré vált. Az összes külföldi illusztrát lapok is megemlékeztek annak idején ezen eseményről, sőt a „Tolnai Világlap” is átvette e heti, legutolsó számában.

Ezt a nagyszerű világeseményt ma kedden és holnap szerdán mutatja be az „Uranus” színház igazgatósága, eredeti helyszíni fölvetélű s kitűnően sikerült mozgófényképben, a következő kitűnő elite műsorban:

1. **Szőlőtermelés.** (Természeti fölvetél.)
2. **A kis virágáros fiú.** (Dráma)
3. **A bűn iróniája.** (Bohózat.)
4. **Vendetta.** (Olasz életkép. Színes.)
5. **Játékszótársak.** (Bohózat)
6. **Bleriot átrepülése a La-Manche csatorna fölött.**
7. **Játékszenvedély.** (Megható életkép.)
8. **Babi mint rajzoló.** (Bohózat.)

Műsorváltás fenntartva

Helyárak mint rendszeren. Kedvezményes áru jegyek érvényesek.

Előadások kezdete este pontban 8 órakor, folytonos bemenettel.

Ha olcsón és kellemesen akar szórakozni, nézze meg az Uranus mai új műsorát!

Előkészületen:

Másodszor! 2 napig! Másodszor!

NAPOLEON.

A végzet embere.

Az utólérhetetlen Vecsei, híres hasbeszélő vendégszereplése pompás műsorával.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A nagyméltóságú magyar kir. belügyminisztériumnak 1909 évi augusztus 11-én 88987-XII-1909 szám alatt kelt leirata alapján **1909. évi augusztus 22-én délelőtt 10 órakor** nyilvános versenyárgyalás fog taranni a **debreczeni állami gyermekmenhely** épületein eszközendő tiszorzési munkák kiadása végett a gyermekmenhely gondnoki hivatalában.

A munkák a szerződés aláírásától számított 1 hónap alatt befejezendők.

Az írásbeli ajánlatok, melyek az egyes munkanemekre külön is tehető, folyó évi augusztus hó 22-én délelőtt 10 óráig a magyar kir. állami gyermekmenhelyhez küldendők be.

Az ajánlatok aznap délelőtt 10 óra után fognak felbontatni; az ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek az ajánlatok felbontásánál.

Az ajánlat borítéka „Ajánlat az 1909 évi 8923-1909. számú versenyárgyalási hirdetményben kiírt munkálatokra” felirással látandó el és lepecsételve, sértetlen állapotban, közvetlenül vagy posta útján nyújtandó

te. Az előírt, ajánlati minta és pályázati feltételek a magyar kir. állami gyermekmenhely gondnoki hivatalánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve beszerezhetők. Az igazgatóság az ajánlatok benyújtását követő tíz napon belül fog a beérkezett ajánlatok felett dönteni, mely időpontig az ajánlattevők kötelezettségben maradnak.

Oly ajánlattevők, akik valamely munka végzésére képesítéssel nem bírnak, ajánlatukban képesített meghatalmazottat tartoznak megjelölni, kinek képesítését ezuttal igazolni is tartoznak. Az igazgatóság előtt ismeretlen pályázók, valamint azok, akik az ajánlat benyújtásáig még nem állottak az igazgatósággal üzleti összeköttetésben, képességüket és megbízhatóságukat az illetékes iparkamara bizonyítványával tartoznak igazolni. A menhely igazgatósága fenntartja magának azt a jogot, hogy tekintet nélkül a megajánlott árakra, szabadon tessen javaslatot a beérkezett ajánlatok elfogadása iránt.

Debreczen, 1909. évi augusztus hó 16. napján.

A gyermekmenhely igazgatósága.

Kiadó helyiségek.

Debreczenben Piac-utca 83 sz. alatt levő házban 1909 évi november hó 1-től bérbeadó **egy üzlethelyiség; kereskedelmi vagy ügyvédi irodának alkalmas két szobából álló utcái lakás** és az udvarban **ipari célokra alkalmas több nagy teremből álló épület.**

Értekezhetni **Pavlovits Károly műépítész**nél Piac-utca 42 sz. alatt.

Sürgősen eladó

Beesérték fél árért fél emeletes ház 5 üzlettel, 5 lakosztállyal megfelelő melléképületekkel Debreczen állomás Bpest felőli végén igen forgalmas helyen, a vasúti fűtőházal szemben. A telek 1400 □-os, törlesztéses teher van rajta 30.000 korona, a telek magányosan áll, városi földekkel körülvéve, a vasutól 70 méter távolságra. Mindennemű ipari gyártelepnek megfelelő, gyógyfürdőnek építésére is alkalmas, mert itt található 20 fok meleg kimerithetetlen kénsavas ártézi víz forrás. Közvetítő illő jutalomban részesül.

Értekezhetni lehet a háznál

Jolsvay Imre
tulajdonossal.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű építő és építettő közönséget, hogy a **Hajdu-Szovát** község jóhírű

cserépgyárát

átvettem, melynek cserepeit a **legjutányosabb árban** fogom kiszolgáltatni.

Tisztelettel

Károlyi Antal

községi cserépgyáros
H. Szovát, h. sz. 428.

Az Ajtó
Eötvös
ház olc
helve,
közel a
részben
fizetési f

Felt
Iglác ü
jarat A

„Gy

az a

Szeplő
börbaj
mává,
arcbör

nem ta
kréme
való zs

Mih
„Kig

Hatv
szem

Területe
forduljon

Gumi különlegességek.

Eladó

Az **Ajtó utca 37 sz.** egyszersmind az Eötvös utcára is kiépített több lakásu ház olcsó törlesztéses kölcsönrel terhelve, továbbá a **dílszegi utfiólen** közel a városhoz 22 kat. hó'd f lkerített részben szü lövel beütitett föld eönyös fizetési feltételekkel.

Feltételek megtudhatók Dr Farkas Iglác ügyvédnél, Hungária palota. Bejarat Arany János u. 2. kapun.

A

„Gyöngyvirág Crème“

az arokrémek gyöngye!

Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. **Símává, fehérré és üdévé teszi az arcbőrt!** Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való kréme n m zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégely ára 1 korona.

Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ címü gyógy-zertárában,
DEBRECZEN.

Hatvan-utcán a kuttal szemben az 54. számu ház eladó.

Területe 400 □-öl. Aki megvenni akarja, forduljon levélben hozzám. **Lengyel Imre Hajduszoboszlón.**

Györfi Testvérek
uri divat, kalap, keztyű, kötszer és orvosi műszerfára
Piacz-utca 30. szám.
Dréber sörsarnokkal szemben.
Gumi különlegességek.

Legbiztosabb szépitőszér a Fáy-féle Arc-Crém

Kitüntette a Bécsi, Párisi és Londoni kiállításon arany éremmel és oklevéllel.

Hatása csodás!

Szépít, fiatalít! Legkitünőbb szer szeplő májfoltok, pattanások és az arcbőr tisztálaltanságai ellen. Egy tégely 1 kor, hozzá való „Fáy“ szapan 1 korona.

Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.
„Arany egyszaru“ gyógyszer-tár.
Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

Villamosvilágítást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását. évi jokarban tartását ugy helyben, mint vidéken a legjobb anyaggal, legolcsóbban eszközöl

Földvári L.

Debreczeni első elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalat.

Ci lárok, ivlámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Rak áron tartom a legjobb gyártmányu Wolfram és Osmium égőket.

Boros hordó

gyártás és raktár

minden nagyságban

„Margit“-fürdőtelep.

Ugyanott ajtós hordók vannak raktáron 1200—1500 literesig.

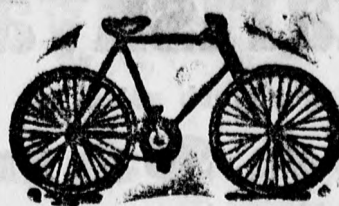
Iroda: Péterfia-utca 76.

Kádársegédek felvételnek.

KÖZPONTI DROGUERIA

Telefon. **DEBRECZEN.** Telefon. **Piacz-utca, Városház épület.**

Gazdaságok és gyártelepek részére előírás szerint berendezett **mentőszekrények, kötszerek, desinfiálószerek: Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertés és marha tápperek és Fluidok nagy raktára, ugyasintén nagy választék mindenféle gumilámpában, sörkötőkben, valamint fényképezéshez szükséges vegyszerekben.**

Kerékpárosok el ne mulasszák Debreczen és Vidéke legnagyobb kerékpár raktárát felkeresni, hol a hírneves

Puch és Viktoria kerékpárok

eredeti gyári árakban, kedvező áztési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpár alkatrészek egymint Gumik, acetilin lámpák, csengők, kürtök, nyergek, nagy raktár felhalmozódás miatt 25% árleengedéssel kaphatók.

Kerékpár javítás, Zománcozás és Nickelezés jótállás mellett elvállaltatik. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Tisztelettel

ROSENBERG és HAMMER DEBRECZEN,

Piacz-utca 8. szám, a kereskedelmi akadémiá épületében.

Donogán és Somossy

Debreczen, Ristemplombazár.

Mosó kelme újdonságok

Zephyr — Batist —

Ottomán vászon — Kreton

— Volle de laine —

:: óriási raktára ::

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből,

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzőse állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz! Előre haladott idény miatt

A raktáron levő összes árak mélyen le-szállított árakban kaphatók u. m.

Gyönyörü himzett batistok fehér és eorü	23 kr.-tól
Remk mosható delainok	25 „
Jó mosó Zephirek bluzokra és pongyolákra	17 „
Jó mosó angol Zephirek férfi ingekre és bluzra	24 „
Szintartó Kretonok ingekre és bluzra	20 „
Francozia Gyapju Delainok gyönyörü minták	53 „
Angol ruha vásznak gyönyörü minták	47 „
1 vég jó minőségü havas vászon	3.65 „
Gyönyörü fekete és színes ernyök	97 „
Csigke applicatiók betétek czakkok	02 „
120 cm széles gyönyörü nyári szövetek	38 „
120 cm szé es szép Lüsterek minden színben	55 „

Mindenféle belés árak, diszgombok, zsinórok, szabó keilékek, nagyon olcsó árban kaphatók.

Saját készítésü paplanok.

Tömérdek maradék lóláron

Férfi női és gyermek ajour és zatent harisnyák. Való angol Princesse fűzők 60 kr.-tól,

Molnár V. J. és Társa fiókja

Czégtulajdonos: Molnár Lukács.

Kossuth és Batthány-u. sarok a színházzal szemben.

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó” háziszappana.

Apró hirdetések.

Betöltendő.

Ügyadók és képviselők 10 korona napi keresettel minden városban kerestetnek. Küldje címét Jak. König cégnek, Wien. VII/S. Postamt 63.

Közliány, ügyes, azonnali állandó foglalkozást nyer és ugyanott tanulólány is felvétetik. Czim a kiadóban.

Vizsgázott fűtő felvétetik a Hortobágy gőzmalomban.

Adás-vétel.

Zsákok, vízmentes és rostáló ponyvák úgy kölcsön mint megvételre a legolcsóbban beszerezhetők Fohn József zsáküzletében Petőfi-ter a nagyalomás közelében.

Az összes fiu és leány iskolákban használandó tananyagok fél áron kaphatók a Harmathy antiquariumában Fűvészkert-u. 14. Saját érdeke megkívánja mindenkitől, hogy tan könyveit a fenti cégnél szerezze be.

Egy ügyes varróleány szüségéhez jó fizetéssel felvétetik Nagy József Piacz 34.

Tetőcserép közönséges, hornyolt és Francia egyéb építkezési anyagok u. m. legjutányosabban Fűtőp meszkereskedésében Homokkert-u. 121. sz.

1 drb ötrétű férfi és fiu gallér 12 kr. 1 pár kezelő 15 kr. Suga Dezsőnéi Piacz-utca 19. sz.

Vigyázzon! Uraktól levett ócska ruhákat igen tisztességes áron vesz Rósenberg Béni Bádógos-utca 4. szám.

Lencse, szép új, kilója 12—16 krajcár. Tanuló fizetéssel felvétetik Balogn fűszeresnél Debreczen, Hatvan utca 15.

Eladó négy kis fehér pincsi kútya. Cserapes utca 14 szám alatt.

H-Bös-Érményben négy házastelek a h-bösörmenyi aupa rétén egy 16¹/₂ katasztrális tanyabirtok használatra kiadó vagy eladó. Értekezhetni Varga utca 43.

Lakás.

Egy pincze lakásnak vagy raktárnak szept. 1-től kiadó Méliusz-ter 14.

Nagyszappanos-utca 17. számú ház eladó. Értekezhetni lehet Eötvös-ut 58.

Két szoba, konyha, mellékhelyiségekkel November 1-re kiadó Szechenyi u. 27. sz. a. Értekezhetni ugyanott az utcai lakásban.

Különféle.

Inteligens izr. család 2—3 iskolás fiu gyermek teljes ellátásra elfogadtatik czim a kiadóhivatalban.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám *Kényes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat* elvállal, úgy magán, mint családi ügyekbe. *Krámer József.*

A kath. gimnasiahoz közel lakó izr. család 1—2 fiugyermeket teljes ellátásra elfogad. Cim a kiadóban.

Inteligens izr. gyermektelen háza-párnál 2 közepiskola tanuló teljes ellátásra elfogadtatik Arany János utca 41. keresztépület.

Hol van a fogorvos?

Egyháztér 3. szám alatt

Molnár Testvérek

gramafon és lemezujdonságok raktárban, hol mindenkit megnevetet.

Legjobb felvételek: Gondör Aurél. Atyai tanácsa, Marcsa lánya esküvője. Róza S. Lajos legújabb magyar nő-

tája: Nem tud senki semmit rólam. Schlezák leghíresebb opera énekes, Környei Bsis pesti opera énekes legújabb felvételei. Bauman Károly összes kupléi.

Tessék meggyőződni.

Kerékpározók

mielőtt **kerékpárt** vagy bármily alkatrészeket szándékozik venni, **saját érdekében** keresse fel cégemet, hol olcsón gyári áron szerezhet be mindent. Raktáron tartok elsődrendű

kerékpárokat,

valamint mindennemű alkatrészeket, 20 koronán felüli vásárlásokat és javításokat kedvező fizetési feltételek mellett eszközök. **Varrógép, gramaphon és villamosságai cikkek** raktára és mindezek javítása B. pártfogást kérve, tisztelettel **Geller Henrik,** ezülett Geller és Németh Debreczen, Hatvan-u. 2.

Horváth János

gőzfűrészeiben
100 kg. vágott tölgy tűzifa
80 krért kapható.

Villamos világitást,

a villamos esengők, házi telefonok berendezését és évi kezelését és minden a szakba vágó legkomplikáltabb munkát úgy helyben mint vidéken a legolcsóbban és szakszerűen — több évi jótállás mellett vállal

FÖLDES SÁNDOR

elektrotechnikai vállalata

Debreczen, Nagytatik udvar

Minden irányba égő Wolfram-lámpák, izzólámpák nagy választéka a legolcsóbb áron. Kölcsön izzólámpák havi 8 korona díjért.

Telefon 210.

Telefon 210.

Sérvkötők, haskötők, hátegyenesítő, gumiharisnyákban

legnagyobb választék

Schön Sándor

keztű, kötszer és orvosi műszertára

Debreczen, Piac-utca 12. (Stenczinger-ház.)

